នស/រកម/១០០៥/០២៨

ព្រះរាជក្រម

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សម្មូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៨ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងមហាផ្ទៃ

-បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរបស់សហរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលជាសមាជិក នៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ២៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៥ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ៣ និងព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័តយល់ស្របលើទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះ ទាំងស្រុងកាលពីថ្ងៃទី ០៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៥ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី ១០ នីតិកាលទី ១ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

ច្បាប់
ស្តីពី
ការអនុម័តយល់ព្រមឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង

មាត្រា ១.-

អនុម័តយល់ព្រមឱ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចូលជាសមាជិកនៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ដែលអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នាថ្ងៃទី ១៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៩ ហើយដែលមានអត្ថបទទាំងស្រុងភ្ជាប់មកជាមួយនេះ ។

មាត្រា ២.-

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបន្តរាល់នីតិវិធីដើម្បីអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ។

មាត្រា ៣.-

ច្បាប់នេះត្រូវបានប្រកាសជាការប្រញាប់ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំង រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥

នស/រកម/១០០៥/០៣៣

ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី

សហរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ

ហត្ថលេខា ព្រះហស្តលេខា

ស ខេង នរោត្តម សិរីវុឌ្ឍ

លេខ ៤០៦ ច.ល

ដើម្បីចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០០៥

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

... គាន់

ឧបសម្ព័ន្ធ

អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង

បណ្តារដ្ឋជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ

ដោយចងចាំពីគោលបំណងនិងគោលការណ៍ នៃធម្មនុញ្ញអ.ស.ប ពាក់ព័ន្ធនឹងការថែរក្សាសន្តិភាពនិងសុវត្ថិភាពអន្តរជាតិ និងការជំរុញទំនាក់ទំនងមិត្តភាព និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ រវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ

ជាពិសេសដោយរំលឹកឡើងវិញថា បុគ្គលគ្រប់រូបមានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត សេរីភាព និងសន្តិសុខរបស់បុគ្គល ដូចមានចែងក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស [២៣] និងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិស៊ីវិលនិងនយោបាយ [២៤]

ដោយបានអះអាងឡើងវិញនូវសិទ្ធិស្មើភាព និងសិទ្ធិស្វ័យសំរេចរបស់ប្រជាជន ដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញអ.ស.ប និងសេចក្តីថ្លែងការស្តីពីគោលការណ៍ច្បាប់អន្តរជាតិ ពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងជាមិត្តភាពនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ រវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ស្របតាមធម្មនុញ្ញអ.ស.ប និងសេចក្តីសំរេចចិត្តផ្សេងៗទៀតរបស់មហាសន្និបាត

ដោយយល់ថា ការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំងគឺជាបទល្មើសមួយដែលមានក្តីបារម្ភយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះសហគមន៍អន្តរជាតិ និង ដោយយល់ថា ស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញានេះ បុគ្គលណាប្រព្រឹត្តអំពើចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ត្រូវកាត់ទោស ឬធ្វើបត្យាប័ន

ដោយជឿជាក់ថា វាមានការចាំបាច់ជាបន្ទាន់ដើម្បីបង្កើតកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ រវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ក្នុងការផ្តល់គំនិតនិងអនុម័តវិធានការប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការទប់ស្កាត់ ការកាត់ទោស និងដាក់ទោស ទៅលើរាល់អំពើចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំងដូចមានចែងក្នុងអំពើភេរវកម្មដែរ

បានព្រមព្រៀងគ្នាដូចតទៅ:

មាត្រាទី ១

១. បុគ្គលណាក៏ដោយដែលបានចាប់ ឃុំ និងគំរាមថានឹងសំលាប់ ធ្វើអោយមានរបួស ឬបន្តឃុំខ្លួនបុគ្គលផ្សេងទៀត (ចាប់ពីពេលនេះតទៅហៅថា ជនដែលត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង) ដើម្បីបង្ខិតបង្ខំភាគីទី៣ ជាពិសេស រដ្ឋ

[23] Resolution 217 A (III)

[24] Resolution 2200 A (XXI), annex.

អង្គការអន្តរជាតិ រដ្ឋាភិបាល រូបវ័ន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ឬក្រុមមនុស្ស មិនអោយធ្វើអំពើអ្វីជាលក្ខខណ្ឌ ឬដោយចេញមុខ ដើម្បីរំដោះជនដែលត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ប្រព្រឹត្តបទល្មើសចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង (" ការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ") ក្នុងអត្ថន័យនៃអនុសញ្ញានេះ ។

២. បុគ្គលណាក៏ដោយដែលៈ

(ក) ប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តអំពើចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ឬ

(ខ) ចូលរួមជាចារីជាមួយបុគ្គលមួយផ្សេងទៀត ដែលប្រព្រឹត្ត ឬប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តអំពើចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង

ដូចគ្នានេះដែរប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយ ក្នុងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញានេះដែរ ។

មាត្រា ២

រដ្ឋជាភាគីនីមួយៗ ត្រូវកំណត់បទល្មើសទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ អោយទទួលទោសសមស្រប ដោយគិតពីស្ថានទម្ងន់នៃអំពើល្មើសទាំងនោះ ។

មាត្រា ៣

១. រដ្ឋជាភាគី ដែលជនល្មើសបានឃុំជនដែលបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន ត្រូវចាត់រាល់វិធានការសមស្រប ដើម្បីបន្ធូរបន្ថយស្ថានការណ៍របស់ជនដែលត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ជាពិសេសដើម្បីរំដោះគាត់ចេញ និងបន្ទាប់ពីរំដោះគាត់ ត្រូវជួយសម្រួលដល់ការចាកចេញរបស់គាត់ តាមការចាំបាច់ ។

២. ប្រសិនជាវត្ថុណាមួយដែលជនល្មើសបានរក្សាទុក បន្ទាប់ពីចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ធ្លាក់ទៅដល់ការកាន់កាប់របស់រដ្ឋជាភាគី រដ្ឋជាភាគីត្រូវបញ្ជូនរបស់នេះជាបន្ទាន់តាមដែលអាចធ្វើបាន ទៅអោយជនដែលត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ឬភាគីទី៣ តាមមាត្រា១ ឬទៅអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រា ៤

បណ្តារដ្ឋជាភាគីត្រូវរួមសហការក្នុងការទប់ស្កាត់បទល្មើសទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ ជាពិសេសៈ

(ក) ចាត់វិធានការសមស្រប ដើម្បីទប់ស្កាត់ការរៀបចំនៅក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួនដើម្បី : ប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងនោះក្នុង ឬក្រៅពីទឹកដីរបស់ខ្លួន ដោយរួមទាំងវិធានការដើម្បីហាមឃាត់នៅក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន រាល់អំពើល្មើសនានារបស់បុគ្គល ក្រុម និងអង្គការ ដែលជំរុញ ញុះញង់ រៀបចំ ឬ ទំនាក់ទំនងក្នុងការរៀបចំអំពើចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ។

(ខ) ផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន និងសហការចាត់វិធានការរដ្ឋបាលនិងវិធានការផ្សេងៗទៀត ដើម្បីទប់ស្កាត់បទល្មើសទាំងនោះ ។

មាត្រា ៥

១. រដ្ឋជាភាគីនីមួយៗ ត្រូវចាត់រាល់វិធានការចាំបាច់ ដើម្បីបង្កើតយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនទៅលើរាល់បទល្មើសណាមួយ នៃបទល្មើសទាំងអស់ ដូចមានចែងក្នុងក្នុងមាត្រា១ ដែលបានប្រព្រឹត្ត :

(ក) ក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន ឬលើនាវា ឬយន្តហោះ ដែលបានចុះបញ្ជីក្នុងរដ្ឋនោះ

(ខ) ដោយបុគ្គលណាមួយដែលមានសញ្ជាតិរដ្ឋខ្លួន ឬប្រសិនបើរដ្ឋនោះយល់ថាវាជាការត្រឹមត្រូវ ដោយបុគ្គលទាំងនោះដែលគ្មានសញ្ជាតិរដ្ឋណាមួយ ដែលមានលំនៅដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន ។

(គ) ដើម្បីបង្ខំរដ្ឋនោះអោយធ្វើ ឬមិនធ្វើអ្វីមួយ ឬ

(ឃ) ចំពោះជនដែលត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ដែលមានសញ្ជាតិរដ្ឋនោះ ប្រសិនបើរដ្ឋនោះយល់ថាសមស្រប

២. រដ្ឋជាភាគីនីមួយៗត្រូវចាត់វិធានការតាមការចាំបាច់ ដើម្បីបង្កើតយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនទៅលើបទល្មើសទាំងឡាយ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១ ក្នុងករណីដែលជនល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់មានវត្តមានក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន ហើយខ្លួនមិនបានធ្វើបត្យាប័ន ទៅរដ្ឋណាមួយដែលបានលើកឡើងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ។

៣. អនុសញ្ញានេះមិនបានដកចេញនូវយុត្តាធិការព្រហ្មទណ្ឌ ដែលប្រតិបត្តិស្របតាមច្បាប់ផ្ទៃក្នុងឡើយ ។

មាត្រាទី ៦

១. បន្ទាប់ពីយល់ឃើញថា កាលៈទេសៈមានការចាំបាច់ខ្លាំង ៖ រដ្ឋជាភាគីណាមួយដែលមានវត្តមានរបស់ជនល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់ នៅក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន ត្រូវចាប់ឃុំជននោះ ឬចាត់វិធានការណាផ្សេងទៀត ដើម្បីធានាថាវត្តមានរបស់ជននោះគឺក្នុងគោលបំណងដំណើរការក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ឬធ្វើបត្យាប័ន ។ រដ្ឋជាភាគីនោះ ត្រូវធ្វើការអង្កេតបឋមទៅលើអង្គហេតុទាំងឡាយ ជាបន្ទាន់ ។

២. ការចាប់ឃុំ ឬវិធានការផ្សេងទៀតដែលបានលើកឡើងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈលោកអគ្គលេខាធិការអ.ស.ប ទៅ ៖

(ក) រដ្ឋដែលបទល្មើសនោះបានកើតឡើង

(ខ) រដ្ឋដែលការបង្ខិតបង្ខំត្រូវបានធ្វើឡើង ឬប៉ុនប៉ង

(គ) រដ្ឋដែលរូបវ័ន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលបានទទួលការបង្ខិតបង្ខំ ឬប៉ុនប៉ង មានសញ្ជាតិរដ្ឋរបស់ខ្លួន

(ឃ) រដ្ឋដែលជនដែលត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង មានសញ្ជាតិ ឬ ក្នុងទឹកដីដែលនៃរដ្ឋនោះ ដែលគាត់មានលំនៅដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍

(ង) អង្គការអន្តរជាតិដែលបានទទួលការបង្ខិតបង្ខំ ឬប៉ុនប៉ង

(ច) បណ្តារដ្ឋផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធ

(ឆ) បុគ្គលណាមួយដែលរងនូវវិធានការទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ត្រូវមានសិទ្ធិដូចខាងក្រោម ៖

(ក) ទំនាក់ទំនងដោយមិនបង្អង់ជាមួយតំណាងណាមួយដែលនៅជិតបំផុត របស់រដ្ឋដែលខ្លួនមានសញ្ជាតិ ឬខ្លួនមានសិទ្ធិធ្វើទំនាក់ទំនង ឬប្រសិនបើគាត់គ្មានសញ្ជាតិ រដ្ឋដែលក្នុងនោះគាត់មានលំនៅដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ ។

(ខ) អោយតំណាងរដ្ឋនោះចូលជួប

៤. សិទ្ធិទាំងឡាយដែលបានលើកឡើងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ៣ នៃមាត្រានេះ ត្រូវអនុវត្តស្របទៅតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិរបស់រដ្ឋ ដែលជនល្មើសត្រូវចោទប្រកាន់មានវត្តមាន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អាស្រ័យទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលថាច្បាប់និងបទប្បញ្ញត្តិដូចពោលខាងលើ ត្រូវផ្តល់សុពលភាពពេញលេញ ចំពោះគោលបំណងដែលបានផ្តល់សិទ្ធិតាមវាក្យខ័ណ្ឌ៣ នៃមាត្រានេះ ក៏ត្រូវការផងដែរ។

៥. បទប្បញ្ញត្តិវាក្យខ័ណ្ឌ៣ និង៤ នៃមាត្រានេះ ដោយមិនធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់រដ្ឋណាមួយដែលមានយុត្តាធិការ ស្របតាមវាក្យខ័ណ្ឌ១ (ខ) នៃមាត្រា៥ នេះ ត្រូវអញ្ជើញគណៈកម្មាធិការកាកបាតក្រហមអន្តរជាតិអោយទំនាក់ទំនងជាមួយ និងចូលជួបជនល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់។

៦. រដ្ឋដែលបានធ្វើអង្កេតបឋមដូចបានលើកឡើងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ត្រូវរបាយការណ៍ពីលទ្ធផលជាបន្ទាន់ ទៅបណ្តារដ្ឋ ឬ អង្គការដែលបានលើកឡើងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌ២ នៃមាត្រានេះ និងចង្អុលបង្ហាញតើខ្លួនចង់អនុវត្តយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនឬអត់។

មាត្រាទី ៧

រដ្ឋជាភាគីដែលជនល្មើសត្រូវចោទប្រកាន់ ត្រូវបានកាត់ទោសក្នុងរដ្ឋរបស់ខ្លួន ត្រូវផ្តល់លទ្ធផលចុងក្រោយនៃដំណើរការក្តី ស្របតាមច្បាប់ផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន ទៅអោយលោកអគ្គលេខាអ.ស.ប ដែលលោកត្រូវបញ្ជូនពត៌មាននេះទៅបណ្តារដ្ឋ អង្គការអន្តរជាតិរដ្ឋាភិបាលពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត។

មាត្រាទី ៨

១. រដ្ឋជាភាគីដែលជនល្មើសត្រូវចោទប្រកាន់ ត្រូវបានរកឃើញក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើខ្លួនសំរេចថាធ្វើបត្យាប័នជននោះ ត្រូវមានកាតព្វកិច្ច និងដោយគ្មានការលើកលែង និង ទោះបីជាបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួនឬអត់ក៏ដោយ ដាក់សំណុំរឿងទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ដើម្បីកាត់ទោស តាមនីតិវិធីស្របតាមច្បាប់របស់រដ្ឋនោះ។ អាជ្ញាធរទាំងនោះត្រូវចេញសេចក្តីសំរេចចិត្តដូចគ្នានឹងករណីបទល្មើសធម្មតាណាមួយដែលមានស្ថានទំងន់ធ្ងន់ធ្ងរ តាមច្បាប់របស់រដ្ឋនោះ។

២. បុគ្គលណាក៏ដោយដែលកំពុងស្ថិតក្នុងដំណើរការក្តី ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសណាមួយក្នុងចំណោមបទល្មើសទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ ត្រូវធានានូវការកាត់ក្តីមួយប្រកបដោយយុត្តិធម៌ នៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់ នៃដំណើរការក្តី រួមទាំងការទទួលបាននូវសិទ្ធិ តាមច្បាប់របស់រដ្ឋ ក្នុងទឹកដីដែលជននោះមានវត្តមាន។

មាត្រាទី ៩

១. ស្របតាមអនុសញ្ញានេះ សំណើសុំអោយធ្វើបត្យាប័នជនល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់ មិនត្រូវផ្តល់ជូនឡើយ ប្រសិនបើរដ្ឋដាក់ពាក្យស្នើ មានហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីជឿថា:

(ក) សំណើសុំអោយធ្វើបត្យាប័ន ចំពោះបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១ ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងការកាត់ទោស ឬដាក់ទោស បុគ្គលម្នាក់ដោយហេតុផលជាតិសាសន៍ សាសនា សញ្ជាតិ ដើមកំណើតជាតិពន្ធ ឬគំនិតនយោបាយ ឬ

(ខ) អាចនឹងប៉ះពាល់ដល់ឋានៈរបស់បុគ្គលនោះ

(១) ដោយហេតុផលណាមួយដែលមានចែងក្នុងអនុវាក្យខ័ណ្ឌ (ក) នៃវាក្យខ័ណ្ឌនេះ ឬ

(២) ដោយហេតុផលណាមួយ ដែលថាការទំនាក់ទំនងរបស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនៃរដ្ឋនោះ មិនអាចធ្វើបាន ជាមួយបុគ្គលនោះ ។

២. ចំពោះបទល្មើសទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញានេះ បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃសន្ធិសញ្ញា ស្តីពីការធ្វើបត្យាប័ន រវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ត្រូវកែប្រែរវាងរដ្ឋជាភាគី ក្នុងករណីដែលថា បទប្បញ្ញត្តិទាំងនោះមិនជំទាស់នឹងអនុសញ្ញានេះ ។

មាត្រាទី ១០

១. បទល្មើសទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងមាត្រាទី១ ត្រូវចាត់ទុកថាត្រូវបញ្ចូលជាបទល្មើសដែលត្រូវធ្វើបត្យាប័ន ក្នុងសន្ធិសញ្ញាណាមួយ ដែលកំពុងមានសុពលភាពរវាងបណ្តារដ្ឋជាភាគី ។ រដ្ឋជាភាគីមានភារកិច្ចបញ្ចូលបទល្មើសទាំងនេះជាបទល្មើសដែលត្រូវធ្វើបត្យាប័ន ក្នុងរាល់សន្ធិសញ្ញាស្តីពីបត្យាប័ន ដែលត្រូវធ្វើរវាងរដ្ឋទាំងនោះ ។

២. ប្រសិនបើរដ្ឋជាភាគីមួយ ដែលកំណត់ការធ្វើបត្យាប័ន ជាលក្ខខណ្ឌតាមអត្ថិភាពនៃសន្ធិសញ្ញា បានទទួលសំណើសុំធ្វើបត្យាប័នពីរដ្ឋម្ខាងទៀត ដែលខ្លួនមិនមានសន្ធិសញ្ញាស្តីពីបត្យាប័នជាមួយ រដ្ឋដែលដាក់ពាក្យស្នើអាចគិតពិចារណាតាមជំរើសរបស់ខ្លួន ទៅលើអនុសញ្ញានេះ ថាជាមូលដ្ឋានច្បាប់សំរាប់ការធ្វើបត្យាប័ន ចំពោះបទល្មើសទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ ។ ការធ្វើបត្យាប័នត្រូវអាស្រ័យទៅតាមលក្ខខណ្ឌផ្សេងទៀត ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ផ្ទៃក្នុង របស់រដ្ឋដាក់ពាក្យស្នើសុំ ។

៣. បណ្តារដ្ឋជាភាគីដែលមិនកំណត់ការធ្វើបត្យាប័ន តាមលក្ខខណ្ឌអត្ថិភាពសន្ធិសញ្ញាទេ ត្រូវទទួលស្គាល់បទល្មើសទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១ ថាជាបទល្មើសដែលត្រូវធ្វើបត្យាប័ន រវាងរដ្ឋទាំងនោះ អាស្រ័យទៅតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ផ្ទៃក្នុងរបស់រដ្ឋដាក់ពាក្យស្នើសុំ ។

៤. បទល្មើសទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១ សំរាប់គោលបំណងនៃការធ្វើបត្យាប័ន ត្រូវចាត់ទុកថាវាហាក់ដូចជាបានកើតឡើង មិនត្រឹមតែក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសបានកើតឡើងនោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងក្នុងទឹកដីរបស់បណ្តារដ្ឋដែលតំរូវអោយបង្កើតយុត្តាធិការ ស្របតាមវាក្យខ័ណ្ឌ១ មាត្រា៥ ។

មាត្រាទី ១១

១. បណ្តារដ្ឋជាភាគីត្រូវផ្តល់នូវវិធានការជំនួយអោយគ្នាអោយបានខ្លាំងក្លាបំផុត ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលបានធ្វើឡើងចំពោះបទល្មើសទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ រួមទាំងការផ្តល់នូវរាល់ភ័ស្តុតាងតាមលទ្ធភាពរបស់ខ្លួន ដែលចាំបាច់ សំរាប់ដំណើរការក្តី ។

២. បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ មិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយ ពាក់ព័ន្ធនឹងជំនួយផ្នែកច្បាប់ទៅវិញទៅមក ដែលមានចែងក្នុងសន្ធិសញ្ញាផ្សេងៗទៀតឡើយ ។

មាត្រានី ១២

ដោយអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩ ស្តីពីការការពារជនរងគ្រោះដោយសារសង្គ្រាម[២៥] ឬពិធីសារបន្ថែមចំពោះអនុសញ្ញាទាំងនោះ ត្រូវអនុវត្តចំពោះអំពើដោយឡែកមួយនៃការចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង និងដោយបណ្តារដ្ឋជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ មានកាតព្វកិច្ចស្របតាមអនុសញ្ញាទាំងនោះ ក្នុងការកាត់ទោស ឬប្រគល់ជនដែលចាប់ចំណាប់ខ្មាំង អនុសញ្ញានេះមិនត្រូវអនុវត្តចំពោះអំពើចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងកំឡុងពេលជំលោះដោយអាវុធដូចមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ ១៩៤៩ និងពិធីសារបន្ថែមឡើយ រួមទាំងជំលោះដោយអាវុធដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ វាក្យខ័ណ្ឌ៤ នៃពិធីសារបន្ថែម១ ឆ្នាំ ១៩៧៧[២៧] ដែលក្នុងពេលនោះមនុស្សកំពុងប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអាណានិគមនិយម និងការកាន់កាប់ដោយបរទេស និងប្រឆាំងនឹងរបបជាតិសាសន៍ ក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិស្វ័យសំរេចរបស់ពួកគេ ដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញអ.ស.ប និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលអំពីគោលការណ៍នៃច្បាប់អន្តរជាតិ ពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងជាមិត្តភាព ក្នុងចំណោមរដ្ឋនិងរដ្ឋ ស្របតាមធម្មនុញ្ញរបស់អ.ស.ប ។

មាត្រានី ១៣

អនុសញ្ញានេះមិនត្រូវអនុវត្ត នៅទីណាដែលអំពើល្មើសមួយត្រូវបានកើតឡើងនៅក្នុងរដ្ឋមួយ ដែលជនត្រូវបានចាប់ជាចំណាប់ខ្មាំង និងជនល្មើសត្រូវចោទប្រកាន់ មានសញ្ជាតិរដ្ឋនោះ ហើយជនល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់ត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងរដ្ឋនោះ ។

មាត្រានី ១៤

គ្មានបទប្បញ្ញត្តិណាមួយនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ មានន័យបញ្ជាក់ពីការរំលោភដល់បូរណភាពទឹកដី ឬឯករាជ្យភាពនយោបាយរបស់រដ្ឋមួយ ផ្ទុយនឹងធម្មនុញ្ញរបស់អ.ស.ប ឡើយ ។

មាត្រានី ១៥

បទប្បញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញានេះ មិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់សន្ធិសញ្ញាស្តីពីការសុំសិទ្ធជ្រកកោណ រវាងរដ្ឋដែលជាភាគីចំពោះអនុសញ្ញាទាំងនោះ ដែលមានសុពលភាពចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការអនុម័តអនុសញ្ញានេះ ។ ប៉ុន្តែរដ្ឋជាភាគីមួយចំពោះអនុសញ្ញានេះ មិនអាចប្រើប្រាស់សន្ធិសញ្ញាទាំងនោះ ចំពោះរដ្ឋជាភាគីម្ខាងទៀតចំពោះអនុសញ្ញានេះ ដែលមិនមែនជាភាគីចំពោះសន្ធិសញ្ញាទាំងនោះ ។

មាត្រានី ១៦

១. រាល់ជំលោះរវាងរដ្ឋជាភាគី២ ឬច្រើន ពាក់ព័ន្ធនឹងការបកស្រាយ ឬការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ដែលមិនអាចដោះស្រាយបានតាមការចរចា ត្រូវដាក់ស្នើរកមជ្ឈត្តករ តាមសំណើសុំរបស់ភាគីមួយ ក្នុងចំណោមភាគីទាំងពីរ ។ ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេល៦ខែ គិតចាប់កាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ពាក្យរកមជ្ឈត្តករ ភាគីទាំងពីរមិនអាចព្រមព្រៀងគ្នា

[25] United Nations, Treaty Series, vol. 75, Nos. 970-973
[27] A/32/144, annex I.

ក្នុងការបង្កើតមជ្ឈត្តការ ភាគីមួយក្នុងចំណោមភាគីទាំងពីរ អាចដាក់ពាក្យស្នើសុំជំលោះនេះទៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ស្របតាមលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ ។

២. រាល់ពេលនៃការចុះហត្ថលេខា ឬផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ រដ្ឋជាភាគីនីមួយៗអាចប្រកាសថា ខ្លួនមិនជាប់កាតព្វកិច្ចចំពោះវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ។ បណ្តារដ្ឋជាភាគីផ្សេងៗទៀត មិនត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចចំពោះវាក្យខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រានេះ ចំពោះរដ្ឋជាភាគីណាមួយដែលបានដាក់លក្ខខណ្ឌបែបនេះ ។

៣. រដ្ឋជាភាគីណាមួយដែលបានដាក់លក្ខខណ្ឌស្របតាមវាក្យខ័ណ្ឌ២ នៃមាត្រានេះ អាចដកលក្ខខណ្ឌនោះបានគ្រប់ពេលទាំងអស់ តាមរយៈការជូនដំណឹងទៅលោកអគ្គលេខាធិការអ.ស.ប ។

មាត្រានី ១៧

១. អនុសញ្ញានេះបើកចំហរសំរាប់ហត្ថលេខាពីបណ្តារដ្ឋទាំងអស់ រហូតដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៨០ នៅឯទីស្នាក់ការអ.ស.ប នៅក្រុងញូយ៉ក ។

២. អនុសញ្ញានេះត្រូវដាក់សុំសច្ចាប័ន ។ លិខិតូបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាសមាជិក ត្រូវដាក់តំកល់នៅឯអគ្គលេខាធិការដ្ឋានអ.ស.ប ។

មាត្រានី ១៨

១. អនុសញ្ញានេះត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ៣០ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់តំកល់លិខិតូបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាសមាជិកទី២២ នៅឯអគ្គលេខាធិការដ្ឋានអ.ស.ប ។

២. ចំពោះរដ្ឋនីមួយៗដែលផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាភាគីចំពោះអនុសញ្ញានេះ បន្ទាប់ពីការតំកល់លិខិតូបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាភាគី ទី២២ អនុសញ្ញានេះត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី៣០ បន្ទាប់ពីរដ្ឋនោះបានដាក់លិខិតូបករណ៍ផ្តល់សច្ចាប័ន ឬចូលជាភាគី ។

មាត្រានី ១៩

១. រដ្ឋជាភាគីណាមួយក៏ដោយអាចប្រកាសបដិសេធអនុសញ្ញានេះ តាមរយៈលិខិតជូនដំណឹងជាផ្លូវការចំពោះលោកអគ្គលេខាធិការអ.ស.ប ។

២. សេចក្តីប្រកាសបដិសេធត្រូវចូលជាធរមានរយៈពេល១ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលលោកអគ្គលេខាធិការបានទទួលលិខិតជូនដំណឹង ។

មាត្រានី ២០

អត្ថបទដើមនៃអនុសញ្ញានេះ ដែលអត្ថបទនេះជាភាសាអារ៉ាប់ ចិន អង់គ្លេស បារាំង រុស្ស៊ី និងអេស្ប៉ាញមានសុពលភាពដូចគ្នា ត្រូវដាក់តំកល់ជាមួយលោកអគ្គលេខាធិការអ.ស.ប ដែលលោកត្រូវបញ្ជូនអត្ថបទថតចំលងដោយមានការបញ្ជាក់ផងនោះ ទៅគ្រប់បណ្តារដ្ឋទាំងអស់ ។

ដើម្បីជាសក្ខីភាព អ្នកចុះហត្ថលេខាខាងក្រោម ដែលបានទទួលសិទ្ធិស្របច្បាប់ពីរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន បានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញានេះ ដែលបានបើកចំហរសំរាប់ហត្ថលេខានៅក្រុងញូយ៉ក នៅថ្ងៃទី.......[២២]

៣៤/១៨៧ របាយការណ៍របស់គណៈកម្មាធិការពិសេស ទទួលបន្ទុកធម្មនុញ្ញរបស់អ.ស.ប និងពង្រឹងតួនាទីរបស់អ.ស.ប

មហាសន្និបាត

ដោយអះអាងសារជាថ្មី នូវការគាំទ្ររបស់ខ្លួនចំពោះគោលបំណងនិងគោលការណ៍ ដែលមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញរបស់អ.ស.ប

ដោយរំលឹកឡើងវិញនូវសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ខ្លួនលេខ ៩៩២ (X) ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៥៥ លេខ២២៨៥ (XXII) ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៦៧ លេខ ២៥៥២ (XXIV) ចុះថ្ងៃទី ១២ ធ្នូ ១៩៦៩ លេខ ២៦៩៧ (XXV) ចុះថ្ងៃទី១១ ធ្នូ ១៩៧០ លេខ ២៩៦៨ (XXVII) ចុះថ្ងៃទី ១៤ ធ្នូ ១៩៧២ និងលេខ ៣៣៤៩ (XXIX) ចុះថ្ងៃទី ១៧ ធ្នូ ១៩៧៤

ដោយរំលឹកឡើងវិញផងដែរនូវសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ខ្លួនលេខ ២៩២៥ (XXVII) ចុះថ្ងៃទី ២៧ វិច្ឆិកា ១៩៧២ លេខ ៣០៧៣ (XXVII) ចុះថ្ងៃទី ៣០ វិច្ឆិកា ១៩៧៣ និងលេខ ៣២៨២ (XXVIII) ចុះថ្ងៃទី ១២ ធ្នូ ១៩៧៤ ស្តីពីការពង្រឹងតួនាទីរបស់អ.ស.ប

ដោយរំលឹកឡើងវិញជាពិសេសនូវសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ខ្លួន លេខ ៣៤៩៩ (XXX) ចុះថ្ងៃទី ១៥ ធ្នូ ១៩៧៥ ដែលបានបង្កើតគណៈកម្មាធិការពិសេសទទួលបន្ទុកធម្មនុញ្ញអ.ស.ប និងពង្រឹងតួនាទីរបស់ អ.ស.ប និងសេចក្តីសំរេចចិត្តលេខ ៣១/២៨ ចុះថ្ងៃទី ២៩ វិច្ឆិកា ១៩៧៦ លេខ ៣២/៤៥ ចុះថ្ងៃទី ៨ ធ្នូ ១៩៧៧ និងលេខ ៣៣/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ធ្នូ ១៩៧៨

ដោយបានពិចារណានូវរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មាធិការពិសេស[២៣]

ដោយកត់សំគាល់នូវការរីកចំរើន ក្នុងការបំពេញអាណត្តិរបស់គណៈកម្មាធិការពិសេស

ដោយរំលឹកឡើងវិញនូវសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ខ្លួន ដែលត្រូវបានអនុម័តនៅសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៤ ថ្ងៃ ទី ២១ កញ្ញា ១៩៧៩ ដើម្បីបញ្ចូលក្នុងរបៀបវារៈលើកទី៣៤ នូវប្រធានបទ " ដំណោះស្រាយជំលោះដោយសន្តិវិធីរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ"

[22] The Convention was opened for signature on 18 December 1979.
[23] Official Records of the General Assembly, Thirty-fourth Session, Supplement No. 33 (A/34/33)

ដោយកត់សំគាល់ពីសារៈសំខាន់នៃការពិគ្រោះយោបល់នៅមុនសម័យប្រជុំ រវាងសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការពិសេស និងរដ្ឋពាក់ព័ន្ធដ៏ទៃទៀត អាចមានក្នុងការសំរួលដល់ការអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួន

ដោយយល់ឃើញថា គណៈកម្មាធិការពិសេសមិនទាន់បានបញ្ចប់អាណត្តិដែលបានប្រគល់ជូន

១. កត់ត្រាទុកនូវរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មាធិការពិសេស ទទួលបន្ទុកធម្មនុញ្ញអ.ស.ប និងពង្រឹងតួនាទីរបស់ អ.ស.ប

២. សំរេចថា គណៈកម្មាធិការពិសេសម គួរបន្តការងាររបស់ខ្លួន ស្របតាមភារកិច្ចដែលបានប្រគល់ជូនដូចខាងក្រោម :

(ក) ធ្វើបញ្ជីសំណើដែលបានធ្វើឡើង ឬដែលនឹងធ្វើនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការ និងកំណត់សំណើទាំងនោះដែលស្តែងអោយឃើញនូវការចាប់អារម្មណ៍ពិសេស ។